

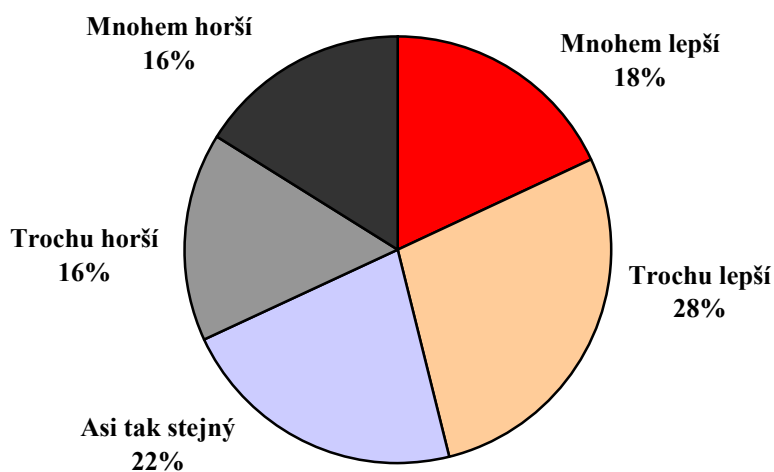
NEJMÉNĚ LIDÍ OD ROKU 1992 SI MYSLÍ, ŽE SOUČASNÝ REŽIM JE LEPŠÍ, NEŽ BYL PŘEDLISTOPADOVÝ

Od ledna 2012 se snížil podíl občanů, podle nichž je současný režim lepší než režim před listopadem 1989 (z 53 % na 46 %), zároveň přibylo lidí, kteří považují současný režim za horší (z 27 % na 32 %). Podobná názorová situace panovala v minulosti pouze v období let 1997-2000. Zatímco mezi občany s nižším vzděláním, hůře materiálně zajištěnými a těmi, kteří se hlásí k levici, klesala preference současného režimu už v letech 2010-2011, poslední snížení jde hlavně na vrub lidí s vyšším vzděláním, lépe zajištěných a středově, příp. pravicově orientovaných.

Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let ve dnech 4. až 11. ledna 2013. Respondenti byli vybráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpověděl rozsáhlý soubor 1119 respondentů.

STEM se systematicky zabývá postoji české veřejnosti k současnému režimu ve srovnání s režimem minulým, před listopadem 1989. Z obecného srovnání obou režimů vyplývá, že aktuálně necelá polovina (46 %) české společnosti hodnotí současný režim jako lepší než režim před listopadem 1989. Přibližně třetina (32 %) naopak preferuje předlistopadový režim a zbývajících 22 % považuje oba režimy za zhruba stejné.

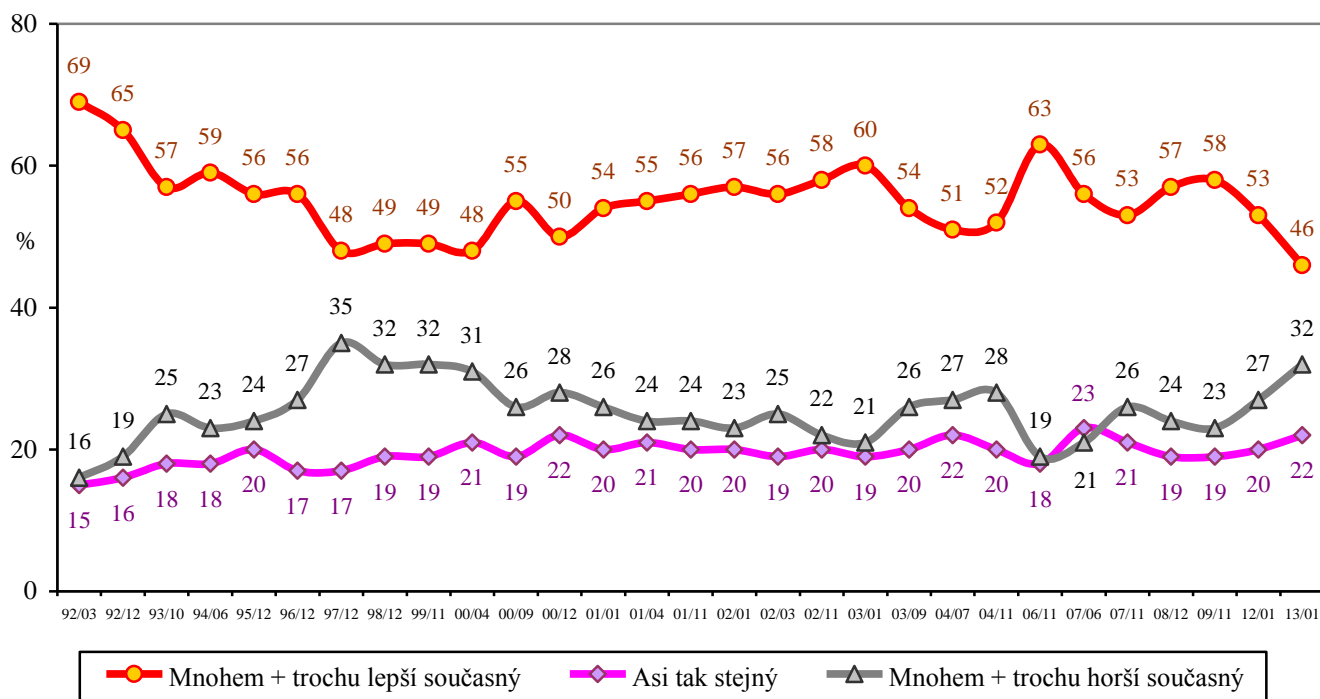
„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

Pramen: STEM, Trendy 1/2013, 1119 respondentů starších 18 let

Časová řada STEM od roku 1992 ukazuje, že podíl lidí, kteří hodnotí oba režimy jako stejné, je dlouhodobě stabilní. Mění se však poměry stoupenců a kritiků současného režimu. Úvodní vysoký podíl příznivců současného režimu postupně oslaboval. Podíly stoupenců a odpůrců současného režimu se k sobě nejvíce „přiblížily“ v období 1997-2000. Od roku 2000 se situace změnila, podíl lidí, kteří považují současný režim za lepší, se zvýšil a dlouhodobě se udržoval na úrovni mezi 50 až 60 %. Loňský výzkum signalizoval mírné snižování tohoto podílu a letošní potvrdil pokles preferencí současného režimu pod 50% hranici.

„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

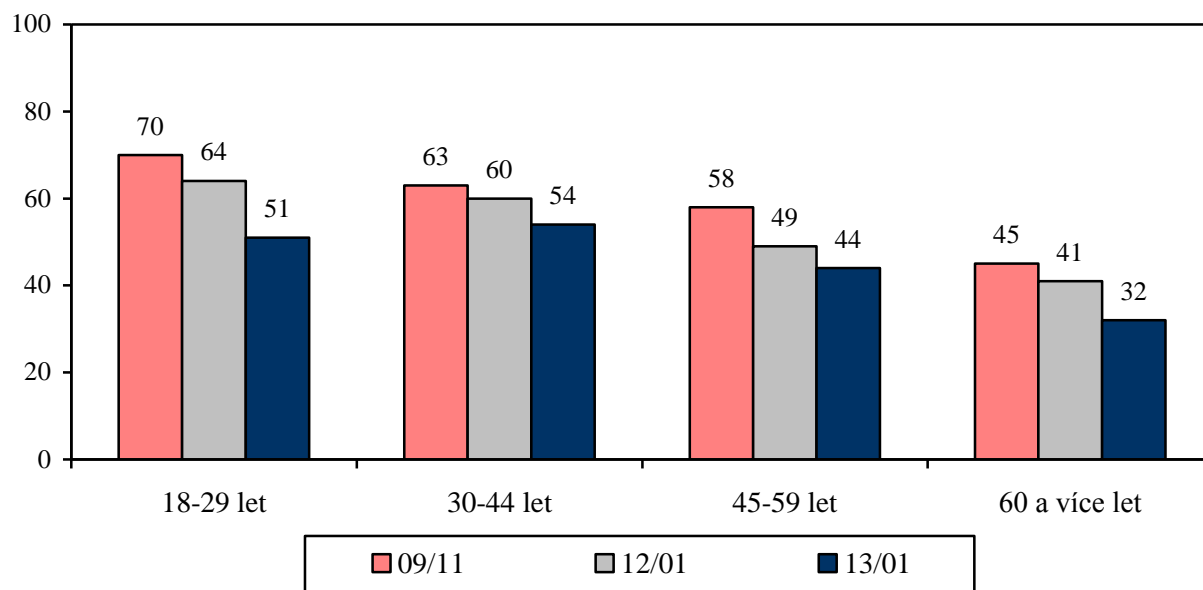
Pramen: STEM, 1992-2013

Názory na minulý a současný režim se tradičně významně odlišují v různých skupinách obyvatel. Současný režim častěji hodnotí příznivě lidé mladší, vzdělanější, studenti a podnikatelé. Zároveň se projevuje vliv subjektivního hodnocení osobní či rodinné situace. Pro současný režim se častěji vyslovují lidé, kteří jsou osobně spokojeni se svým životem, a lidé, kteří se cítí být příjmově a majetkově dobře zajištěni. Podle očekávání je hodnocení současného a minulého režimu silně podmíněno i politickou orientací dotázaných občanů. Současný režim podporují častěji lidé pravicově orientovaní a stoupenci ODS a TOP 09.

Podrobná analýza časové řady za poslední tři roky, v nichž klesala preference současného režimu, ukazuje na nerovnoměrný vývoj v jednotlivých skupinách obyvatel. Obecně lze říci, že zatímco mezi občany se vzděláním bez maturity, mezi starší střední generací (ve věku 45-59 let) a mezi lidmi hůře materiálně zajištěnými podpora současného režimu erodovala už v průběhu let 2010-2011 (a tento proces se v následujícím období nezastavil), u lidí s maturitou, dobře zajištěných a také u lidí mladšího věku byl zřetelnější pokles zaznamenán až v posledním roce. Do jisté míry obdobně lze charakterizovat i vývoj v jednotlivých skupinách podle politické orientace a stranických preferencí. U lidí hlásících se k levíci a u těch, kteří by volili KSČM nebo ČSSD, klesla preference současného režimu už před rokem 2012 a v posledním roce se změnila jen minimálně. U těch občanů, kteří se hlásí ke středu nebo k pravici, oslabila podpora současného režimu až během posledního období (a týká se to příznivců ODS, nikoli TOP 09). Z analýzy tak vyplývá, že snižování podílu názoru, že současný režim je lepší než předlistopadový, je v posledním roce nesen více než dřív oslabením podpory ve skupinách, které tradičně patří k zastáncům polistopadového režimu.

„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

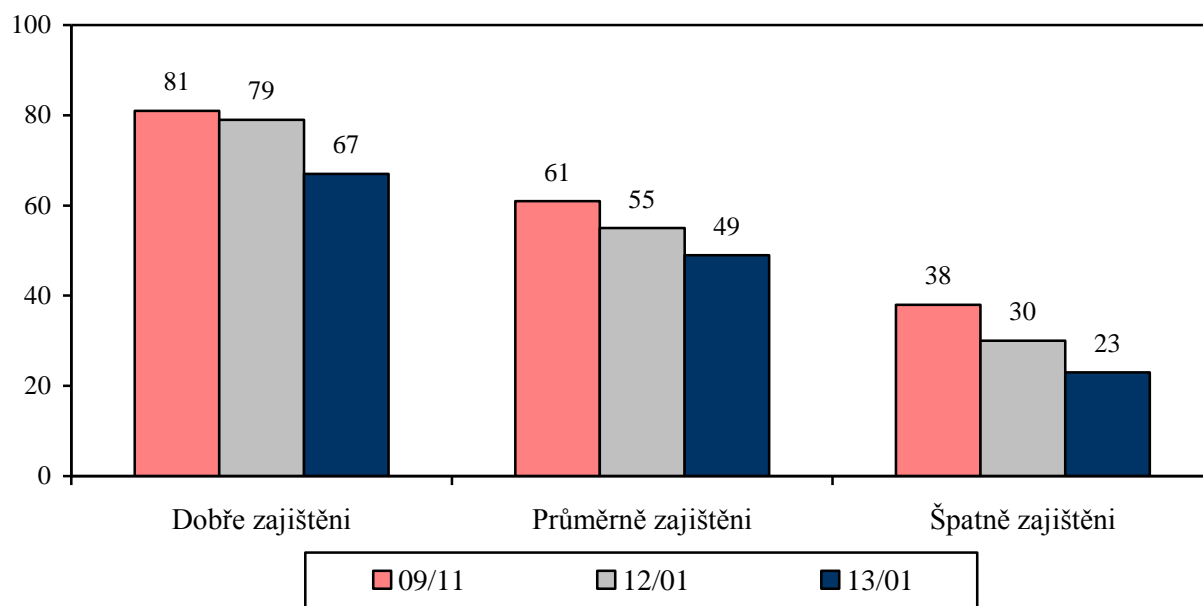
Vývoj součtu odpovědí „Mnohem+spíše lepší současný“ podle věku (%)

Pramen: STEM, Trendy 9/2011, 1/2012, 1/2013

„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

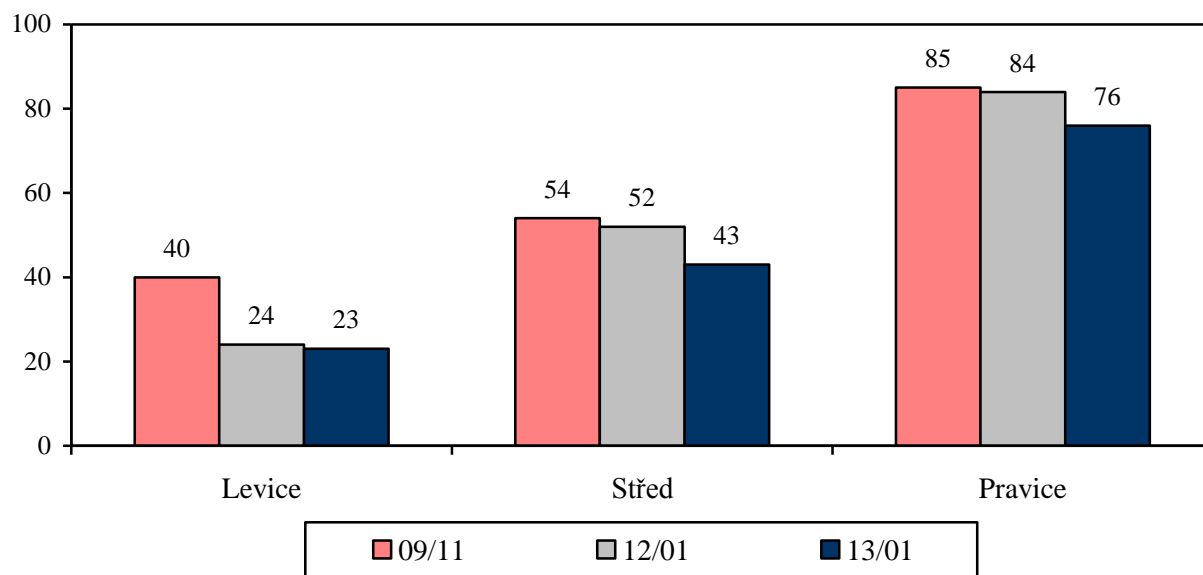
Vývoj součtu odpovědí „Mnohem+spíše lepší současný“ podle materiálního zajištění domácnosti (%)

Pramen: STEM, Trendy 9/2011, 1/2012, 1/2013

„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

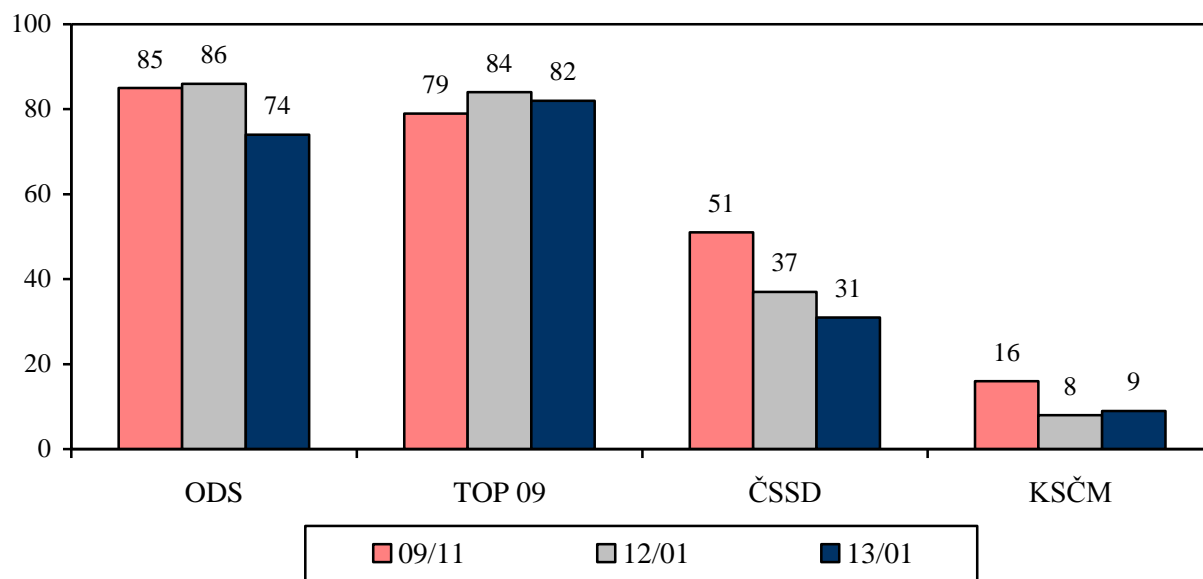
Vývoj součtu odpovědí „Mnohem+spíše lepší současný“ podle politické orientace (%)

Pramen: STEM, Trendy 9/2011, 1/2012, 1/2013

„Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989?“

Vývoj součtu odpovědí „Mnohem+spíše lepší současný“ podle stranických preferencí (%)

Pramen: STEM, Trendy 9/2011, 1/2012, 1/2013